

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Netwerk

Inhoudelijk draaiboek

CLB-werking tijdens de coronacrisis

Vrij CLB Netwerk

Team:	Leerling
Datum:	Gepubliceerd op 05/05/2020 Laatste update 14/12/2020
Contactpersonen:	PGZ: Els Dezeure en Elien Geens PSF: An Victoir OLB: Kris Van den Bossche GV/V/BuO: Tine Gheysen Diagnostiek: Christine Vonckx en Prodia
E-mail:	Els.dezeure@vrijclbnetwerk.be Elien.geens@vrijclbnetwerk.be An.victoir@vrijclbnetwerk.be Kris.vandenbossche@vrijclbnetwerk.be Tine.gheysen@vrijclbnetwerk.be Christine.vonckx@vrijclbnetwerk.be info@prodiagnostiek.be contact.tracing@vrijclbnetwerk.be

Dossier

Je kan in dit document iets opzoeken door op de links te klikken in de inhoudstafel of door de toetsencombinatie 'ctrl+f' te gebruiken. Bij dat laatste krijg je een zoekscherm waar je iets kan invullen om het document te doorzoeken.

We verwijzen ook naar onze [coronawebsite](#) waar alle informatie gebundeld wordt en een [FAQ-rubriek](#) voorzien is.

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Teamwerking	5
3.	Prioritering in het domein preventieve gezondheidszorg	6
3.1.	Profylaxe van besmettelijke aandoeningen	6
3.1.1.	Rol CLB bij een COVID-19-besmetting op school	6
3.1.2.	Rol van CLB in de lokale pandemiebeheersing	6
3.1.3.	Rol van CLB bij andere besmettelijke aandoeningen	6
3.2.	Vaccinaties	7
3.3.	Systematische contactmomenten	7
3.4.	Ondersteuning van de school bij de risicoanalyse	7
3.5.	Scholen informeren en adviseren over corona	7
4.	Prioritering in de andere begeleidingsdomeinen	8
4.1.	Prioritaire doelgroepen	8
4.1.1.	Welke zijn de prioritaire doelgroepen voor de overheid?	8
4.1.2.	Wat met andere kwetsbare doelgroepen?	8
4.1.3.	Signaalfunctie opnemen	9
4.2.	Leerlinggebonden werking: prioritering	9
4.3.	Uitleg bij de prioritering	10
5.	Aandachtspunten voor de praktijk	10
5.1.	Aanbodgestuurde werking (RclbK)	10
5.2.	Nieuwe aanmeldingen	11
5.3.	Verontrustende situaties	12
5.4.	Leerlingen waarvan de ontwikkelingskansen bedreigd zijn	12
5.4.1.	Leerplichtopvolging: afwezigheden gelinkt aan COVID-19	12
5.4.2.	Verlaging leerplicht - toegang tot lager onderwijs	13
5.5.	Diagnostiek	13
5.6.	Trajecten naar gemotiveerd verslag en verslag	14
5.7.	Trajecten rond de onderwijsloopbaan	15
5.7.1.	Eerste contact AN: aandachtspunten	16
5.8.	Draaischijffunctie	17
5.8.1.	Doorverwijzing naar externen	17

5.8.2.	Externen betrokken op scholen	17
5.8.3.	MDT-werking.....	17
5.9.	Kleuterparticipatie en selectieve participatietoeslag.....	18
5.10.	Inschrijvingsrecht	18
6.	Partners bij het ondersteunen van de scholen	19
7.	Tot slot	20

1. Inleiding

Het schooljaar 2020-2021 is geen gewoon jaar. De leerlingen mochten weliswaar weer naar school, maar zowel scholen als CLB's moeten zich nog steeds heruitvinden om hun werking aan te passen aan de maatregelen tegen COVID-19. De lockdown met afstandslernen in het voorjaar liet zich voelen in de leervorderingen van leerlingen, in beslissingen rond hun onderwijsloopbaan, in de vraaggestuurde (diagnostische en andere) trajecten en de preventieve gezondheidszorg. Het is duidelijk dat we nog niet terug kunnen naar de reguliere werking zoals die liep voor de coronacrisis.

Als gevolg van de COVID-19-epidemie hebben we als CLB bijkomende taken gekregen. Tegelijk zien we dat meer leerlingen, ouders en scholen een beroep op ons doen (cijfers LARS en CLB-chat). Net als andere sectoren moeten we activiteiten anders organiseren om ze voor iedereen veilig te laten verlopen.

Het blijft belangrijk om in te zetten op **kwaliteit**. Keuzes maken is echter onvermijdelijk. Een aantal wijzigingen zijn door de overheid verankerd in regelgeving. Voor de meeste opdrachten krijgen centra de beleidsruimte om zelf een invulling aan te geven en de afweging te maken welke opdrachten nog kunnen worden opgenomen en welke uitgesteld of geschrapt dienen te worden.

We geven hieronder enkele **richtlijnen** en **handvatten** mee die je als centrum kan gebruiken bij de afweging welke vragen of welke aanbodgestuurde activiteiten voorrang krijgen op andere. **Heb je bijkomende vragen of geraak je er met het centrum niet uit, spreek gerust je schakelaar aan.**

Prioriteren wil niet zeggen dat we de dingen die tijdelijk niet kunnen of tijdelijk anders lopen, niet belangrijk vinden. Het is het werk anders organiseren, om onze cliënten nog steeds te kunnen helpen op zo'n manier dat CLB-medewerkers niet voortdurend 'in het rood' moeten gaan.

Prioriteren komt in een aantal situaties neer op beslissen wat we wél doen en wat we dit jaar niet doen. Voor preventieve gezondheidszorg zijn hierover afspraken gemaakt met de overheid. Voor de andere begeleidingsdomeinen is dat niet het geval. Er moeten dus bijkomende manieren worden gezocht om te prioriteren. Om dit doordacht te doen, volgen we een aantal leidende principes.

Elke vraag wordt minimaal onthaald en waar nodig en mogelijk verhelderd. We informeren de vraagsteller zo goed mogelijk over de mogelijkheden en beperkingen inzake verdere stappen. **In de huidige omstandigheden is het belangrijk om met leerlingen, ouders en scholen af te spreken wat zij een aanvaardbaar doel vinden, wat ze zelf willen en kunnen opnemen, wat voor hen een realistische outcome is en welke termijn voor hen acceptabel is.**

Prioriteren kan een terugkaatseffect hebben: het haalt nu de druk van de ketel, maar kan er mogelijk toe leiden dat problemen pas worden opgemerkt als ze groot en/of moeilijker op te lossen zijn. We moeten dus tegelijkertijd bekijken hoe noden van leerlingen, ouders en scholen tijdig tot bij ons kunnen komen via alternatieve wegen. Veel centra hebben daar in de voorbije jaren reeds tools voor ontwikkeld (vb. signaallijsten, tips voor leerkrachten en/of ouders over wat binnen de contouren van de normale ontwikkeling ligt en wat toch een belletje doet rinkelen). Misschien zijn die goede materialen wat in de vergeethoek geraakt en zou het herintroduceren voor onze cliënten én voor CLB'ers een win-winsituatie opleveren. Ook de CLB-chat en de vraagmodule van Onderwijskiezer zijn alternatieve wegen om leerlingen al een stap verder te helpen.

Prioriteren biedt geen antwoord op een aantal structurele problemen (capaciteitstekort en wachtlijsten) die jammer genoeg tijdens de coronamaatregelen nog scherper voelbaar werden. Deze structurele moeilijkheden zullen zich ook laten voelen bij de trajecten die we als meest prioritair zien. Dankzij de flexibiliteit en creativiteit in de sectoren kan er soms verrassend veel voor de leerling gebeuren. De Vlaamse regering heeft via de [coronadecreten](#) ook wat druk van de ketel genomen. Maar we maken ons geen illusie dat daarmee de barrières en wachttijden in trajecten van de baan zijn.

Prioriteren is aan de individuele CLB-medewerkers, maar niet alleen aan hem/haar. Op dit moment heb je je team nodig bij beslissingen om trajecten op een andere manier aan te pakken. Ook je leidinggevenden hebben

een belangrijke bijdrage. Zij geven richting aan de prioriteiten die voor jouw centrum, binnen jullie lokale context, worden gekozen.

Dit draaiboek maakt geen onderscheid tussen **teams** gezien de variatie in de centra. Op centrumniveau wordt best bekeken wie welke opdrachten kan uitvoeren. We pleiten voor flexibiliteit, collegialiteit en teamoverstijgend werken waar nodig.

We blijven voor leerlingen **maximaal bereikbaar** als CLB en dat doen we ook door de CLBch@t blijvend te bemannen in extra openingsuren.

Voor de wettelijke basis omtrent de dringende maatregelen naar aanleiding van COVID-19 verwijzen we naar [Edulex](#). Aanpassingen in regelgeving worden via de nieuwsbrief gecommuniceerd van zodra mogelijk.

Op de eerste pagina en in de hoofding bovenaan elke pagina lees je wanneer dit draaiboek de laatste keer is aangepast. **De meest recente wijzigingen bij elke update worden in fluo aangeduid. Wanneer een titel in het fluo is aangeduid, betekent dit een substantiële wijziging van de volledige inhoud van het betreffende luik.**

2. Teamwerking

Hoe drukker het wordt op het werk, hoe meer we geneigd zijn om op onszelf terug te plooiën en onze collega's minder te betrekken. We willen hen niet extra belasten en niet inbreken op hun agenda. Meer zelfstandig en geïsoleerd werken maakt op korte termijn meer manuren vrij voor begeleidingen. Er is ook een nadeel aan verbonden: de teaminbreng die leidt tot out-of-the-boxoplossingen mist men op die manier. Naarmate mensen vermoeider worden, wordt hun vermogen tot creatief denken kleiner. Dat kan je vermijden door samen te werken. Dit vraagt wel een strakke discipline in teamvergaderingen: focus op de vraag en de need-to-knowinformatie. Formuleer duidelijk wat je van het team verwacht (meedenken over hypotheses, input over werkzame oplossingen ...). Respecteer een strakke vergaderetiquette en zet zo nodig iemand in de rol van 'tijds- en/of doelbewaker'.

Versterk het team. Daar zijn alleszins nu tijdelijk mogelijkheden voor. We hebben extra middelen van de Vlaamse Overheid ontvangen voor de contact tracing. Als daarbij niet uitsluitend wordt gekeken naar 'hoeveel contactonderzoekuren kunnen we bijcreëren', maar de nieuwe aanwervingen in een groter personeelsplaatje worden bekeken, zijn er waarschijnlijk verschuivingen mogelijk die ook de onthaal- en de trajectteams wat meer regelruimte geven (vb. werf contact tracers aan die in luwe periodes inzetbaar zijn in andere taken of andere teams, zoals administratie, briefwisseling met ouders in aanloop naar systematische contactmomenten, inzet in onthaal en vraagverheldering enz.).

Herorganiseer het team. Bij een herverdeling van het werk kan het nuttig zijn om onthalers die jarenlang ervaring hebben in trajectbegeleiding even terug te zetten in dat werk. Nieuw aangeworven medewerkers zijn mogelijk perfect klaar en bereid om een deel van het werk in een traject op te nemen (onthaal, observatie ...). Het voelt soms oncomfortabel om een stuk traject 'af te geven', maar we mogen erop vertrouwen dat ook de collega's zich volledig inzetten voor kwaliteit. Het uitspreken van concrete verwachtingen over wat ze moeten 'aanleveren' is daarbij helpend.

3. Prioritering in het domein preventieve gezondheidszorg

3.1. Profylaxe van besmettelijke aandoeningen

3.1.1. Rol CLB bij een COVID-19-besmetting op school

COVID-19 is als ziekte opgenomen in het [Draaiboek Infectieziekten CLB](#).

Het CLB neemt een rol op in het **traceren** van contacten op school of het internaat. We doen dit voor iedereen binnen de schoolcontext en lijsten dus ook op welke leerkrachten, ondersteuners, andere derden op school een contact hadden met de index. Het callcenter van de overheid doet de contact tracing voor contacten buiten de schoolcontext.

De contacten van de index leerling/leerkracht krijgen **informatie** over de gepaste maatregelen. **In overeenstemming met de testprocedures van de overheid, starten we via LARS de procedure waardoor leerlingen indien nodig een activatiecode krijgen om zich te laten testen met een PCR-test.** Voor de richtlijnen rond contact tracing en het informeren van de betrokkenen op school verwijzen we naar de [COVID-19-site van de Vlaams Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg](#) (VWVJ).

Het CLB houdt een register bij van de besmettingen en is alert voor **clustervorming**. Bij een cluster van besmettingen (twee of meer gelinkte gevallen waarbij men vermoedt dat de bron van de besmetting op school zit) wordt de medisch expert van de betrokken zorgraad (**mSPOC**) op de hoogte gebracht. De 'procedure sluiting school' wordt [hier](#) beschreven (ook [te raadplegen via de site van de VWVJ](#)).

Vanaf januari 2021 starten de CLB's ook een procedure voor sneltesten op. Hoogrisicocontacten worden uitgenodigd om meteen een sneltest (een antigeentest) te laten afnemen. Zo kunnen we clusters van besmettingen met meer succes afbreken. De sneltestprocedure wordt uitgetest in een pilootfase in de regio's Gent en Diest/Tienen. Zodra ze uitgerold wordt over heel Vlaanderen, krijg je alle informatie via de gekende kanalen.

3.1.2. Rol van CLB in de lokale pandemiebeheersing

Als er op school een cluster van besmettingen is, zal het CLB de mSPOC, de medische expert van de zorgraad, (eerstelijnszone) betrekken. Zij overleggen samen welke maatregelen nodig zijn. Als het nodig is om een klas of de school (gedeeltelijk) te sluiten, maakt het CLB afspraken met de school over de latere heropstart. De burgemeester kan zo nodig besluiten om de lokale crisiscel samen te brengen.

De lokale besturen worden bij stijgingen van de besmettingscijfers verwittigd door het Nationale Crisiscentrum (NCCN). Ook in dat geval kan de burgemeester de lokale crisiscel samenbrengen. Meer info over de rol van de lokale besturen vind je [hier](#).

De CLB arts wordt betrokken bij de lokale crisiscel (zie 'procedure sluiting school', ook [te raadplegen via de site van de VWVJ](#)).

3.1.3. Rol van CLB bij andere besmettelijke aandoeningen

Het CLB behoudt uiteraard haar opdracht in het voorkomen van andere besmettelijke aandoeningen op school. Dat is niet anders tijdens de coronamaatregelen. De richtlijnen en aanpak bij meldingen of vermoedens van besmettelijke aandoeningen staan beschreven in het [Draaiboek Infectieziekten CLB](#).

3.2. Vaccinaties

Vaccinaties zijn prioritair. De CLB's starten in het schooljaar 2020-2021 conform de afspraken die gemaakt werden met de scholen, leerlingen en ouders in 2019-2020 om de vaccinaties die in schooljaar 2019-2020 uitgesteld werden zo snel mogelijk af te werken. In de [pandemiescenario's voor CLB](#) wordt verder gevraagd dat CLB's voor vaccinaties indien nodig snel schakelen en afwijken van de planning opdat er finaal geen breuken ontstaan in het vaccinatieschema voor het schooljaar 2020-2021.

De tekst [minimale verwachtingen bij het inhalen van vaccinaties en systematische contacten](#) uit het schooljaar 2019-2020 blijft richtinggevend.

Raadpleeg ook steeds het [CPBW-draaiboek – specifiek luik](#) (na inlog op intranet) voor de aandachtspunten bij vaccinaties.

3.3. Systematische contactmomenten

(Sommige) systematische contacten zullen niet (geheel) doorgaan. Hierbij wordt niet meer verwacht dat deze ingehaald worden ([pandemiescenario CLB](#)). Leerlingen en ouders kunnen op vraag en in overleg met het CLB beroep doen op een volledig of gedeeltelijk systematisch contact waar noodzakelijk.

De tekst [minimale verwachtingen bij het inhalen van vaccinaties en systematische contacten](#) uit het schooljaar 2019-2020 blijft richtinggevend.

Raadpleeg ook steeds het [CPBW-draaiboek – specifiek luik](#) (na inlog op intranet) voor de aandachtspunten bij de systematische contactmomenten.

3.4. Ondersteuning van de school bij de risicoanalyse

Vanaf pandemiefase geel maakt elke onderwijsinstelling een lokale risicoanalyse op, op grond waarvan wordt vastgelegd onder welke voorwaarden ze geheel of gedeeltelijk open kan zijn ([uitgangspunten pandemiescenario's](#)). Een aantal scholen organiseert opvang voor leerlingen. Kwetsbare leerlingen moeten sowieso kunnen opgevangen worden op school. Ook dat moet onder veilige omstandigheden gebeuren.

Om de scholen te ondersteunen heeft het Departement Onderwijs [pandemiescenario's en bijhorende veiligheidsdraaiboeken](#) opgemaakt.

De risicoanalyse doet het schoolbestuur in overleg met hun interne preventiedienst, hun externe preventiedienst en het CLB. De CLB-arts heeft bij de risicoanalyse een ondersteunende rol als de school daarom vraagt. De school kan de risicoanalyse voorleggen aan het CLB, om ook ons de kans te geven om bedenkingen te formuleren en eventueel bijkomende adviezen te geven. Wij kijken daarbij vanuit het standpunt van de leerling. Het CLB MAG de risicoanalyse mee ondertekenen (zeker als we actief meegholpen hebben), maar dit is niet verplicht. De risico analyse wordt besproken op het LOC voor personeelsgerelateerde zaken.

De CLB-arts heeft niet de taak of rol om de risicoanalyse op school te organiseren of te coördineren en heeft ook geen rol in het controleren van de naleving van de voorwaarden en het gebruik van beschermingsmiddelen.

3.5. Scholen informeren en adviseren over corona

Vanaf pandemiefase geel ondersteunt het CLB scholen die specifiek vragen hebben over corona. Dit kan gaan over volgende onderwerpen:

- leerlingen zijn bang om besmet te worden
- leerlingen voelen zich down, verdrietig, angstig of boos omwille van de coronamaatregelen
- leerlingen of ouders weigeren een mondkapje
- ...

Ben je zelf niet zeker van het antwoord? Toets zo mogelijk eerst even af bij je collega's en/of je arts-coördinator. Bij Vrij CLB Netwerk kan je beroep doen op:

- de Vrij CLB Netwerk [coronawebsite](#) en [FAQ's](#);
- contact.tracing@vrijclbnetwerk.be: dit is het mailadres bemand door een aantal collega's van Vrij CLB Netwerk. Ze zullen zo snel mogelijk antwoord geven op de vragen over contact tracing en testprocedures;
- 02/240 07 62 (van 9.00 u. tot 16.00 u.): telefoonnummer van Vrij CLB Netwerk voor vragen rond contact tracing en tests. (Mogen we vragen het telefoonnummer te reserveren voor de echt hoogdringende gevallen?);
- vragenuurtjes over contact tracing (uitnodiging verloopt via inschrijving op het Contact Tracing Forum) en CPBW (uitnodiging aan leidinggevendenden, vertrouwenspersonen en preventiemedewerkers);
- het Contact Tracing Forum: een forum in de MS Teams omgeving waarbij centra informatie en praktijkvoorbeelden met elkaar uitwisselen over (1) de inhoud van contact tracing en teststrategie, (2) de middelen die de CLB-sector daarvoor krijgt en (3) de centrumorganisatie die samen met de prioritering het werk haalbaar moet houden. Dit forum is in de eerste plaats bedoeld voor leidinggevendenden, COVID-19-teams en artsen-coördinatoren. Medewerkers van Vrij CLB Netwerk vzw bekijken wat binnenkomt op dit forum, maar zullen niet op elke post antwoorden.

4. Prioritering in de andere begeleidingsdomeinen

De mate waarin men moet prioriteren bij de opdrachten in de domeinen Leren & Studeren, Onderwijsloopbaanbegeleiding en Psychosociaal functioneren zal deels afhankelijk zijn van de lokale situatie. Algemene richtlijnen geven rond wat we eventueel kunnen laten vallen, is dus moeilijk tot quasi onmogelijk. Wel willen we wat handvatten geven die kunnen helpen om de afweging lokaal te maken. **Bij twijfel, betrek zeker de Schakelmedewerker van je centrum of de inhoudelijk verantwoordelijke binnen Vrij CLB Netwerk.**

4.1. Prioritaire doelgroepen

4.1.1. Welke zijn de prioritaire doelgroepen voor de overheid?

Anders dan bij het domein PGZ, zet de overheid zelf geen rangorde op van de *activiteiten* in de domeinen L&S, OLB, en PSF. Er is wel bepaald voor welke *doelgroepen* we prioritair dienen te werken. In de [pandemiescenario's 2020-2021 voor CLB's](#) wordt vanaf code geel extra aandacht gevraagd voor leerlingen en hun context die omwille van corona of andere factoren niet of moeilijk deelnemen aan het onderwijs:

- leerlingen waarbij **verontrusting** speelt omdat de psychische en fysieke integriteit bedreigd wordt of is;
- leerlingen met een dalend of negatief **welbevinden**;
- leerlingen met een definitieve **uitsluiting** of waarvoor een **tuchtprocedure** lopende is;
- **anderstalige nieuwkomers**;
- leerlingen die verblijven in een **residentiële setting** (zowel onderwijs als welzijn);
- leerlingen met **specifieke onderwijsbehoeften**;
- leerlingen met een **chronische aandoening** die tot een **risicogroep** behoren waardoor hun leerrecht niet gegarandeerd wordt.

De prioritaire doelgroepen zijn gekenmerkt door een risico of kwetsbaarheid. Voor deze leerlingen kan aanklappend werken noodzakelijk zijn

4.1.2. Wat met andere kwetsbare doelgroepen?

CLB's zetten extra in op leerlingen die omwille van armoede en/of migratieachtergrond minder kansen krijgen om te participeren aan onderwijs (inschrijvingsrecht, eigenaarschap bij beslissingen in de onderwijsloopbaan etc.). Deze leerlingen vallen niet (helemaal) samen met de doelgroepen die de overheid als prioritair beschrijft. Toch willen we aanmoedigen om deze werking verder te zetten.

De CLB's leverden het afgelopen schooljaar veel inspanningen om kansenbevorderend, laagdrempelig en aanklappend te blijven werken met gezinnen en leerlingen die om welke reden ook een zekere kwetsbaarheid vertonen. Deze inspanningen worden door de leerlingen, hun ouders en de overheid geapprecieerd.

Voorbeelden: stoepgesprekken, proactief contact opnemen met leerlingen van wie we weten dat ze in een moeilijke thuissituatie zitten.

4.1.3. Signaalfunctie opnemen

De werking van het CLB wordt deels bepaald door de sterkte van het hele zorgcontinuüm. Scholen die de contacten met hun leerlingen blijven aanhouden, extra aandacht hebben voor kwetsbare leerlingen en melding maken aan het CLB van signalen over bedreigde ontwikkelingskansen, zorgen ervoor dat het CLB vrijwel alle kwetsbare leerlingen op de radar kan houden en vlotter aan de slag kan bij (beginnende) problemen. Krijgt het CLB verrassend weinig meldingen binnen van de school, dan is het nuttig om dit te melden via de signaalfunctie. Via de signaalfunctie kunnen we scholen ook attent maken op het aanbod dat ze zelf kunnen doen aan leerlingen.

Concrete voorbeelden van signaalfunctie t.a.v. kwetsbare groepen:

- Signaleer dat kwetsbare leerlingen van wie de school/klas tijdelijk sluit, door de school kunnen/mogen worden uitgenodigd voor opvang (zie [omzendbrief](#)).
- Gezien de druk die er in sommige regio's al is/was om (ex-)OKAN-leerlingen door te verwijzen naar buitengewoon onderwijs, willen we onder de huidige omstandigheden het groeipotentieel van deze leerlingen benadrukken en nog eens extra pleiten voor het maximaal benutten van alle mogelijkheden binnen gewoon onderwijs (o.a. flexibele leerwegen en [afwijkingmogelijkheden](#) OKAN) vooraleer een verslag op te maken. De vervolgschoolcoaches kunnen de gewone school hierbij ondersteunen en de scholen kunnen zeker ook bij hun koepels terecht om hierover informatie te krijgen.
- We kunnen wijzen op de valkuil van heroriëntering binnen dit schooljaar, zowel binnen secundair als binnen basisonderwijs (bv. terugzetten naar een 'lagere' klas). De leerachterstand die leerlingen opliepen (een effect dat nog sterker tot uiting kwam bij leerlingen in moeilijke thuissituaties of leerlingen in kansarmoede) kan niet op enkele maanden volledig worden weggewerkt. Kris Van den Bossche schreef hierover een [opinie](#).
- Om te vermijden dat leerlingen risico lopen om op het einde van de rit geheroriënteerd te worden of een 'onverwachte' attestering te krijgen wordt vanaf januari best ook ingezet op extra ondersteuning, differentiatie, streven naar achterstanden inlopen die niet op korte termijn kunnen ingehaald zijn. Waar mogelijk verwijzen naar andere mogelijkheden die er in de regio zijn: opvang, vakantieactiviteiten en -klassen, ...
- ...

4.2. Leerlinggebonden werking: prioritering

Prioritering: trajecten worden geprioriteerd volgens de orde die men in onderstaande nummering kan zien.

1. Trajecten waarbij sprake is van **verontrusting** (m.i.v. meldingen van suïcidegedachten). Het gaat hierbij zowel over preventieve acties als over acties in kader van een eventuele aanmelding bij een gemandateerde voorziening (opmaak M-doc).
2. Aandacht voor leerlingen waarvan de **ontwikkelingskansen** bedreigd zijn, mede door corona. **Leerplichtopvolging** krijgt hier zijn plaats.
3. Trajecten opmaak **verslag**

We onderscheiden een aantal groepen. De onderlinge prioritering is afhankelijk van het tijdstip van het schooljaar:

- a. trajecten waar sprake is van een schoolverandering (onmiddellijke schoolverandering nodig versus schoolverandering op 1/9 volgend schooljaar zal een verschil maken in prioritering);

- b. opmaak verslag type 2, 4, 6 of 7 zonder schoolverandering (hierbij wordt best rekening gehouden met de teldagen van 1/10 en 1/2 voor ondersteuning om de prioritering te bepalen);
 - c. opmaak verslag type BA, 3 of 9 zonder schoolverandering (voor ondersteuning ligt de teldag op 1/2 van het voorafgaande schooljaar, voor leerlingen in BuO wordt best rekening gehouden met de teldag van 1/2 indien een wijziging nodig is).
4. Trajecten opmaak **gemotiveerd verslag**
- We onderscheiden twee groepen. De onderlinge prioritering is afhankelijk van het tijdstip van het schooljaar:
- a. opmaak gemotiveerd verslag type 2, 4, 6 of 7 (hierbij wordt best rekening gehouden met de teldagen van 1/10 en 1/2 voor ondersteuning);
 - b. opmaak gemotiveerd verslag type BA, 3 of 9.
5. Acties rond mogelijke bedreigde **onderwijsloopbanen** (zonder onderlinge prioritering):
- a. loopbaangesprekken (bij voorkeur op basis van studiekeuzeprocess) met lln./ouders i.v.m. overstappen in de loop van het schooljaar;
 - b. signaalfunctie naar scholen (indien b.v. uit bepaalde klassen zeer veel leerlingen moeten overstappen);
 - c. 1e contactmoment AN-leerlingen;
 - d. informatieopdracht (KP5).

Prioritering: in het 3e trimester verschuift de prioritering lichtjes. 5 wordt dan 4 omdat de activiteiten in het kader van mogelijke bedreigde onderwijsloopbanen dan dringender zijn dan de trajecten opmaak gemotiveerd verslag.

4.3. Uitleg bij de prioritering

Bij het opstellen van prioritering hebben we rekening gehouden met deze principes:

- Is er sprake van crisis/verontrusting?
- Komen de ontwikkelingskansen in het gedrang als er nu geen actie wordt ondernomen?
- Is er een duidelijke nood aan een IAC en ondersteuning? Lukt het niet meer met ondersteuning via GV?
- Is er sprake van schoolverandering en is het (HGD-)traject bepalend voor de schoolkeuze? We denken hierbij in eerste instantie aan vragen van leerling en ouders naar een instap in buitengewoon onderwijs, maar ook vragen rond wijziging van structuuronderdeel die een schoolverandering vragen, kunnen hieronder vallen. Hoe dringend is de vraag naar schoolverandering? Zo snel mogelijk of eerder naar september toe? Verdere planning zal mee afhangen van het antwoord op deze vraag.
- Gaat het om een verplichte opdracht? Indien de overheid geen tijdelijke uitzonderingen toelaat, moeten deze opdrachten worden ingevuld. We geven aan wat 'minimaal' verwacht wordt door te verwijzen naar het CLB-referentiekader van de onderwijsinspectie (RclbK).
- Indien we voorrang wensen te geven aan niet-verplichte opdrachten, dan kunnen we dat motiveren.

5. Aandachtspunten voor de praktijk

5.1. Aanbodgestuurde werking (RclbK)

Het aanbod dat we verplicht doen aan leerlingen, moet blijven doorgaan. Hou voor ogen welk doel het contact met de leerling moet dienen. De onderwijsinspectie omschrijft in de [ontwikkelingsschalen voor de aanbodgestuurde werking](#) wat ze verwacht inzake kwaliteit.

Prioritering: in de praktijk doen CLB's vaak méér en overstijgen ze de verwachting. Tijdelijk kan men teruggaan naar een iets beperktere invulling waarbij aan de minimale eisen wordt voldaan.

OLB-adviezen (zonder onderlinge prioritering) – vooral relevant in 3e trimester

- a. verlengd kleuter (gewoon en buitengewoon)
- b. vervroegde instap in lager (gewoon en buitengewoon)
- c. verlengd verblijf in lager (gewoon en buitengewoon)
- d. vervroegde instap BuSO indien geen getuigschrift basisonderwijs (12 j.)
- e. adviezen al dan niet overzitten bij A- of B-atteest (juli-aug.)
- f. advies bij overzitten in basisonderwijs (zie ook [omzendbrief zittenblijven](#))

Het gesprek waarin het advies wordt verstrekt, heeft tot doel met ouders en leerlingen te overlopen welke opties voorliggen en wat de voor- en nadelen van alle opties zijn. We doorlopen samen met hen de stappen in het keuzeprocess. Het is niet aan het CLB om ons positief/negatief uit te spreken over een optie. De keuze blijft bij de leerling en de ouders.

OLB-infosessies

Referentiekader onderwijsinspectie: de medewerkers besteden bijzondere aandacht aan de keuzeprocessen in de onderwijsloopbaan en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Ze organiseren acties rond studie- en beroepskeuze en verstrekken aan de leerlingen volledige en objectieve informatie. Inzetten op KP 5 blijft ook in coronatijden een belangrijke opdracht. De tekst 'KP5 in tijden van COVID-19' vind je via [de FAQ op de coronasite](#).

1e contactmoment voor anderstalige nieuwkomers

Minimale kwaliteitseisen volgens referentiekader onderwijsinspectie: de medewerkers organiseren voor elke anderstalige nieuwkomer een contactmoment. Ze zetten waar nodig hun kernactiviteiten in. Daardoor bevorderen de medewerkers de integratie en participatie van de anderstalige nieuwkomers in de schoolse context.

Omschrijving van het eerste contactmoment AN in de [Omzendbrief bij het decreet leerlingenbegeleiding](#): de school meldt de inschrijving van een anderstalige nieuwkomer zo snel mogelijk aan het CLB. Het CLB voorziet in een contact met elke anderstalige nieuwkomer kort na de inschrijving van de leerling in een school en dit om de integratie en de participatie in de schoolse context te bevorderen. Verder kan het contact gebruikt worden door de leerling om bezorgdheden en/of problemen met een CLB-medewerker te bespreken. Waar nodig kan een CLB haar kernactiviteiten verder inzetten.

Begeleiding buitengewoon onderwijs

Referentiekader onderwijsinspectie: de medewerkers zijn op een systematische, planmatige en transparante wijze betrokken op het overleg in het kader van het handelingsplanmatig werken, het bewaken van veranderende opvoedings- en onderwijsbehoeften, het formuleren van gemotiveerde adviezen bij overgangen of het bepalen van passende maatregelen met het oog op een overstap naar het gewoon onderwijs.

We weten dat rond de betrokkenheid van CLB bij handelingsplanning wat discussie is op dit moment. Dit wordt meegenomen binnen o.a. de overleggroep specifieke noden en het directiecomité en zal ook meegenomen worden bij overleg met inspectie. We geven hier enkel aan wat er momenteel hierrond in het RclbK staat om volledig te zijn. Er wordt op dit moment niet verwacht dat hier meer rond gebeurt dan in voorgaande schooljaren.

5.2. Nieuwe aanmeldingen

Elke nieuwe aanmelding moet minstens onthaald en verhelderd worden. Een afweging zal nodig zijn om te zien of er naast een beknopte vraagverheldering nog acties nodig zijn dan wel of een en ander moet uitgesteld

worden. Het is belangrijk om de vraagsteller zo goed mogelijk te informeren over de mogelijkheden en beperkingen inzake verdere stappen gezien de omstandigheden.

Besprek **met de scholen** welke soort vragen kunnen wachten. Scholen hebben hier begrip voor en zetten zelf ook al een filter op de vragen die nog doorgaan naar CLB nu. (Vb. minder melding van pestsituaties.) Afstemming met de school wordt ook in Vlor-advies (coronabestendig onderwijs) genoemd als noodzakelijke voorwaarde voor continuïteit in zorg.

Ook **leerlingen en ouders** hebben begrip voor de werkdruk in de CLB's. Besprek met hen wat zij in de gegeven omstandigheden een acceptabele uitkomst vinden van de CLB-interventie.

- Wanneer voelen zij zich genoeg geholpen?
- Zien ze het zitten om een stuk zelfstandig aan de slag te gaan met (online) tools?
- Zijn er laagdrempelige initiatieven waar ze beroep op kunnen doen (overkophuizen, aanbod in het Huis van het Kind ...)
- Welke verandering zou al zo'n opluchting geven dat de overige vragen wel even langer kunnen wachten?
- Kan de begeleiding deels of helemaal onder de vorm van online interventies (blended hulp)?
- Wat verwachten zij van 'overbruggingshulp' van het CLB in afwachting dat ze terechtkunnen bij externe hulpverleners? Kan de overbrugging gemaakt worden via online of telefonische contacten, eventueel afgewisseld met stoepbezoeken of contacten op het CLB?

Overleg **met externe diensten** welke trajecten je bij voorrang wil kunnen aanmelden. We hebben tijdens de coronacrisis al een zeer grote bereidheid en flexibiliteit in de crisisnetwerken gezien. Ook andere hulpverleners zijn vaak bereid om alternatieven te zoeken waardoor de leerling zich geholpen voelt.

5.3. Verontrustende situaties

Het spreekt voor zich dat alle situaties waarbij mogelijk sprake is van verontrusting of een dreigende inbreuk op de fysieke of psychische integriteit van de leerling, absolute prioriteit dienen te krijgen. Gezien de stijging van het aantal vragen in dit verband, is het aangewezen om op centrumniveau te bekijken of het nodig is om ook collega's in te schakelen die niet verbonden zijn aan het team KP 4.

5.4. Leerlingen waarvan de ontwikkelingskansen bedreigd zijn

Vanuit onze signaalfunctie en via aanklappend werken is het belangrijk om oog te hebben voor leerlingen waarvan de ontwikkelingskansen, mede ten gevolge van corona, bedreigd zijn. Leerplichtopvolging krijgt hier zijn plaats. Onthaalteams bekijken met hun scholen welke leerlingen best opgevolgd worden en wie daarin wat opneemt.

5.4.1. Leerplichtopvolging: afwezigheden gelinkt aan COVID-19

In deze [omzendbrief](#) wordt omschreven hoe scholen afwezigheden dienen te registeren. We verwijzen tevens naar de omzendbrieven betreffende controle van de leerlingen in [gewoon](#) en [buitengewoon basisonderwijs](#).

Afwezigheden zijn gewettigd door een ziektebriefje, een quarantaineattest of een beslissing om een school geheel of gedeeltelijk te sluiten.

Ouders en leerlingen zijn bezorgd over COVID-19, en terecht. Er zijn situaties waarbij ouders hun zoon/dochter liever (nog) niet naar school sturen of waarbij de leerling aangeeft erg bang te zijn. Wat kan het CLB doen als een leerling niet naar school mag/wil komen?

Als leerplichtige leerlingen op school in de les of de opvang worden verwacht en wegblijven zonder wettiging, wordt de B-code genoteerd in het afwezigheidsregister. Bekijk de zorgen zeker multidisciplinair.

Als een leerling in een groep zit die naar school MAG komen en ervoor kiest om daar toch niet op in te gaan, dan is de eerste reflex **vragen wat daar de reden voor is**. Als gezondheid en het risico om ziek te worden de

hoofdrede is, dan kunnen wij als CLB deze vraag opnemen. Waarom is men bang? Wat kan geruistellen? Als er risico's zijn, zijn die dan onoverkomelijk of kunnen we meer bescherming inbouwen? ...

In **onderling overleg tussen ouders, leerling, behandelende arts en school** kan er misschien toch een oplossing gevonden worden. Als ondersteuning voor deze gesprekken kan je gebruikmaken van de [lijst van risicogroepen](#) voor kinderen die een verhoogd risico lopen bij een besmetting met COVID-19.

5.4.2. Verlaging leerplicht - toegang tot lager onderwijs

De leerplichtleeftijd is verlaagd naar 5 jaar. Kleuters die 5 jaar oud zijn, moeten minstens 290 halve dagen op school zijn. Ook in het kleuteronderwijs wordt geregistreerd om welke reden kinderen afwezig zijn en hebben we als CLB de opdracht om bij ongewettigde afwezigheden van leerplichtige kleuters een begeleiding op te starten.

Een **vijfjarige** die in de **lagere** school zit, moet **voltijds** aanwezig zijn op school om aan de leerplicht te voldoen.

De aanwezigheid van kleuters op school is bijzonder belangrijk. Het gaat niet alleen om de leerplicht an sich. Ook de toelating tot het lager onderwijs én de selectieve participatietoeslag (onderdeel van het groeipakket) zijn afhankelijk van voldoende aanwezigheid op school.

Maart-juni 2020

- In het kader van de **leerplicht** werden leerlingen tijdens de sluitingsperiode van de scholen als 'aanwezig' werden beschouwd.
- In het kader van de te bereiken halve dagen aanwezigheid voor het groeipakket (selectieve participatietoeslag) en de toelatingsvoorwaarde tot het lager onderwijs, beschouwt AgODi alle kleuters vanaf 16/3/2020 tot 30/06/2020 als 'aanwezig'. Alle halve dagen in deze periode tellen mee voor het bereiken van de halve dagen aanwezigheid.

Vanaf september 2020 (zie ook [omzendbrief verlaging leerplicht](#))

- Vijfjarige kleuters zijn vanaf 1/9/20 deeltijds leerplichtig. Ze moeten minstens 290 halve dagen op school zijn. De directeur van de school kan in het kader van de leerplicht een aantal afwezigheden 'wettigen' (zie [omzendbrief punt 5](#)), maar in functie van de toelating tot het lager onderwijs tellen deze afwezigheden niet mee. Voor de toegang tot het lager onderwijs wordt de 'daadwerkelijke aanwezigheid' in rekening gebracht. Voor leerlingen die het aantal halve dagen aanwezigheid niet halen, wordt een rol toebedeeld aan de klassenraden. De omzendbrief toelatingsvoorwaarden lager onderwijs moet nog aangepast worden.
- Afwezigheden van niet-leerplichtige kleuters met code A worden opnieuw in rekening gebracht. Enkel halve dagen zonder code (aanwezig) en halve dagen met code X (school of klas is niet opengesteld) en N (aanwezig in de opvang) tellen mee voor het bereiken van de halve dagen aanwezigheid voor het groeipakket (selectieve participatietoeslag).
- Informatie over de afwezigheidscodes voor basisonderwijs vind je [in deze omzendbrief](#) en in de richtlijnen voor de [tijdelijke registratie van afwezigheden voor het schooljaar 2020-2021](#).

5.5. Diagnostiek

Wat kan wel en wat kan niet aan diagnostiek in de huidige omstandigheden? Als algemene stelregel geldt dat we zoveel mogelijk gebruikmaken van informatie die reeds aanwezig is (in het CLB-dossier, bij ouders, bij het zorgteam van de school, in het leerlingendossier van de school, bij externe diensten ...). Ga zoals bij alle handelingsgerichte diagnostische trajecten na welke gegevens ontbreken (*need to know*) om verder te kunnen. Bekijk vervolgens wat haalbaar is als onderzoeksmethoden en wat daarvan - gezien de omstandigheden - de meest betrouwbare en valide informatie oplevert. Sinds september zijn de scholen terug volledig opgestart. Maar leerlingen hebben – afhankelijk van het leerjaar – heel wat leestijd gemist, wat mogelijk op zich al een vertekend beeld kan geven bij diagnostisch onderzoek.

Indien het veilig georganiseerd kan worden, kan aan de cliënt een face-to-facegesprek voorgesteld worden. Als de veilige afstand niet kan gewaarborgd worden, moet een masker gedragen worden. Eventueel kan je bijkomend ook werken met plexischermen.

Voor individuele diagnostische onderzoeken - zeker met genormeerde instrumenten - gebruik je ook een mondmasker of gecombineerd een plexischerm. Hoe men veilig gebruikmaakt van diagnostisch materiaal, staat beschreven in het specifiek luik van het CPBW-draaiboek. Elk pandemieniveau voor onderwijs gaat namelijk gepaard met specifieke richtlijnen voor de CLB-medewerkers. De grootste verschilpunten tussen de niveaus hebben vooral betrekking op het reinigen of ontsmetten van de arbeidsmiddelen (= testmateriaal, materiaal voor het systematisch contact ...) en van de lokalen. Voor meer informatie i.v.m. het uitvoeren van diagnostisch onderzoek in veilige omstandigheden verwijzen we naar [het CPBW-draaiboek](#).

Om de resultaten van een test of vragenlijst betrouwbaar te kunnen interpreteren, moet deze op dezelfde gestandaardiseerde manier en in dezelfde modaliteit (bv. pen-en-papierafname) worden afgenomen als tijdens het normeringsonderzoek of moet equivalentie tussen beide versies worden aangetoond. Er is momenteel nog te weinig evidentie beschikbaar om equivalentie te garanderen. Resultaten verkregen via telediagnostiek kunnen dus in de meerderheid van de gevallen niet betrouwbaar geïnterpreteerd worden. Wel kunnen ze een eerste indicatie geven wanneer de nood hoog is en de diagnosticus kan beargumenteren dat bepaalde aspecten van het diagnostisch onderzoek zich lenen voor teleconsultaties. Hierbij raadt de American Psychological Association (APA) aan om de betrouwbaarheidsintervallen te verbreden bij het interpreteren van de resultaten om de grotere foutmarge bij telediagnostiek mee in rekening te brengen. Omdat het CLB een multidisciplinaire setting is, pleiten we ervoor om dergelijke beslissing in team te nemen. Verder is het van belang om in het verslag te vermelden dat de testafname vanop afstand plaatsvond en om de gehanteerde procedure en doorgevoerde aanpassingen in detail te beschrijven.

Je leest bijkomende overwegingen in de [nieuwsbrief](#) van het Kwaliteitscentrum voor Diagnostiek. Specifiek voor de WISC-V raadt ook de Vlaamse Vereniging voor Schoolpsychologie de online afname af. Lees meer op hun [website](#).

5.6. Trajecten naar gemotiveerd verslag en verslag

Bij deze situaties raden we aan om rekening te houden met de 'teldagen' in kader van ondersteuning van leerlingen die een verslag type 2, 4, 6 of 7 krijgen. Dit zijn de eerste schooldag van oktober en de eerste schooldag van februari. Soms dienen we voorrang te geven aan deze trajecten omdat de middelen die de BuO-school krijgt om die ondersteuning te voorzien, afhangen van het **afwerken en sluiten in LARS**. De middelen voor de ondersteuningsnetwerken zijn toegekend op basis van de telling van 1 februari van het voorgaande schooljaar, waardoor het afwerken van die verslagen indien nodig kan uitgesteld worden. Afwerken van trajecten naar verslag dient te allen tijde voorrang te krijgen op trajecten naar gemotiveerd verslag. Situaties waarin (nog) niet helemaal duidelijk is of een IAC wel noodzakelijk is, blijven best verder doorlopen (al dan niet met ondersteuning op basis van gemotiveerd verslag).

- Indien je voldoende informatie hebt: afwerken conform de geldende regelgeving.
- Indien 'externe' diagnostiek ontbreekt en niet tijdig kan aangeleverd worden:
 - Voor type 3:
 - Voorlopig verslag opmaken biedt een mogelijkheid.
 - Voor leerlingen met een voorlopig verslag eerste schooljaar: verlenging voorlopig verslag.
 - Voor leerlingen met een voorlopig verslag tweede schooljaar wordt verwacht dat de diagnostiek rond is tegen eind augustus 2021. Indien er op dat moment (nog) geen diagnose is die de opmaak een volwaardig verslag mogelijk maakt, wordt best bekeken of een terugkeer naar gewoon onderwijs mogelijk is (al dan niet met gemotiveerd verslag). In uitzonderlijke omstandigheden kan een tijdelijk verslag gemaakt worden met ingangsdatum 1/9/21 (niet meer verlengbaar volgens de huidige regelgeving).

- Voor leerlingen die in het schooljaar 2020-2021 in type 3 zitten met een tijdelijk verslag, dient de diagnostiek rond te zijn eind augustus 2021. Merken jullie dat dit (mogelijk) niet lukt, meldt het aan tine.gheyesen@vrijiclbnetwerk.be.
- Voor alle types (met uitzondering van type BA) wordt opnieuw de mogelijkheid voorzien om met ingang van 1/9/21 een tijdelijk verslag te maken. **Opvolging en warme overdracht bij deze casussen is essentieel!** Verlenging is niet voorzien, dus verder inzetten op het diagnostisch traject om tegen eind van het betreffende schooljaar een volwaardig verslag te kunnen maken, zal belangrijk zijn.
- Leerlingen die in functie van het schooljaar 2020-2021 een tijdelijk verslag kregen, moeten in principe een volwaardig verslag kunnen krijgen ten laatste op 31/8/21. Deze leerlingen worden dus best goed opgevolgd. Indien de opmaak van een volwaardig verslag niet mogelijk blijkt, wordt best eerst nagegaan of een terugkeer naar het GC/gewoon onderwijs tot de mogelijkheden behoort. Voor leerlingen in secundair dient hierbij aandacht gegeven te worden aan de toelatingsvoorwaarden (mogelijk is aanvraag gelijkwaardigheid bij inspectie aan de orde einde schooljaar).
- Wijziging verslag voor leerlingen in BuO:
 - Tijdens het schooljaar 2020-2021 zullen attestwijzigingen in de loop van het schooljaar uitzonderlijk mogelijk zijn, ook buiten de bestaande uitzonderingssituaties. Dit werd opgenomen in een wijzigings-BVR dat goedgekeurd werd op 8 mei 2020.
 - Of deze maatregel ook in het schooljaar 2021-2022 zal doorgevoerd worden, is momenteel nog niet duidelijk.

5.7. Trajecten rond de onderwijsloopbaan

Tijdens het schooljaar zullen de trajecten in kader van opmaak verslag en gemotiveerd verslag een hogere prioriteit dienen te krijgen dan de trajecten in kader van de OLB-adviezen. In het derde trimester is het aangewezen om de prioritering te herbekijken.

We adviseren om alle activiteiten te bekijken binnen de tijdslijn van een schooljaar. Sommige activiteiten hangen nu eenmaal vast aan een vaste periode (begin schooljaar of net einde schooljaar), voor andere activiteiten speelt dat minder een rol en kan er mogelijk wat in de planning geschoven worden. Dit kan in twee richtingen, uiteraard indien daar ruimte voor is.

Het is belangrijk om vanuit OLB-perspectief en met het belang van leerlingen voor ogen onze rol te spelen bij het adviseren van leerlingen en ouders. We denken hierbij in eerste instantie aan situaties waarin CLB-advies verplicht is. Zeker onder de huidige omstandigheden waarbij er een extra risico bestaat op meer adviezen 'overzitten', 'verlengd verblijf in kleuter of lager' ... Ouders en leerlingen hebben immers recht op correcte en objectieve informatie om een goede beslissing te kunnen nemen rond de onderwijsloopbaan van hun zoon of dochter. Het zal extra belangrijk zijn om samen met de collega's van de pedagogische begeleiding na te denken over mogelijke alternatieven en niet te snel aan overzitten te denken. Progressief evalueren vanuit een 'growth mindset' is aangewezen. **We merken dat scholen soms een 'reminder' nodig hebben wat de 'verplichte' adviezen betreft. Zeker in de huidige omstandigheden kan het zinvol zijn om vanuit onze signaalfunctie zelf de scholen hierrond te contacteren zodat de adviezen ook tijdig kunnen gegeven worden.**

Daarnaast voegden we ook een stukje toe over leerlingen van wie de onderwijsloopbaan bedreigd wordt. Dit wordt bewust heel breed genomen, maar dit kan gaan van dreigende vroegtijdig schoolverlaters, problematische afwezigheden, (ex-)OKAN-leerlingen, leerlingen die tijdens het schooljaar van richting wensen te veranderen. We vrezen dat deze groep ruimer zal zijn dan de voorbije jaren, aangezien veel leerlingen en zeker leerlingen uit kansengroepen einde vorig schooljaar heel wat leerstof gemist hebben; leerkrachten dit heel snel proberen in te halen en dat scholen het gevoel hebben te laks gedelibereerd te hebben en dit nu willen rechtzetten. We vinden het eveneens van belang dat we hier onze signaalfunctie vervullen, opdat scholen er werk van blijven maken om hun leerlingen door deze lastige periode door te helpen.

We vangen signalen op vanuit basisonderwijs dat er na de herfstvakantie (en mogelijk ook na de kerstvakantie) leerlingen teruggeplaatst worden naar lagere leerjaren (vaak zonder overleg met CLB) en vragen hier alertheid voor.

5.7.1. Eerste contact AN: aandachtspunten

Het eerste contact met anderstalige nieuwkomers is een verplichte opdracht. Bij een aantal centra wordt dit gekoppeld aan een contactmoment met medische invalshoek. Dit is strikt genomen niet noodzakelijk om aan de kwaliteitseisen te voldoen. De ISC (het informele overleg tussen de CLB-netten) heeft over de organisatie en invulling van dit contactmoment afspraken gemaakt en die vind je op [Vrij CLB Netwerk intranet bij kansenbevordering \(eerst inloggen\)](#). In functie van haalbaarheid tijdens coronamaatregelen willen we volgende suggesties meegeven.

Anderstalige nieuwkomers, ingeschreven in de school in de loop van vorige schooljaar:

- Zorg ervoor dat de leerlingen die vorig jaar door de scholen als AN zijn aangemeld bij je centrum ook geregistreerd zijn in LARS. Wanneer je enkel beschikt over lijsten, tabellen ... blijft het belangrijk om ze toch in te brengen in LARS.
- Voor al deze leerlingen is het opvolgen van de vaccinaties essentieel en waar nodig werden/worden de noodzakelijke inhaalvaccins aangeboden.
- Een aantal geregistreerde leerlingen heeft een onthaal gekregen door een CLB-medewerker en dat is terug te vinden in LARS.
- Een aantal geregistreerde leerlingen kreeg nog geen onthaal door een CLB-medewerker. Het is belangrijk dat dit duidelijk is voor een volgende CLB-medewerker bij schoolverandering. Waar mogelijk kan dit eerste contact nog gebeuren, maar in eerste instantie ligt de focus op de nieuw ingeschreven AN. Blijf wel extra alert voor deze groep, die net tijdens de crisis risico loopt om onder de radar te verdwijnen.

Anderstalige nieuwkomers, ingeschreven in de school in de loop van schooljaar '20-'21:

- Herhaal de afspraken betreffende het melden van anderstalige leerlingen door de scholen aan het CLB (zie samenwerkingsovereenkomst).
- Registreer elke anderstalige nieuwkomer die door de school aangemeld wordt kort na inschrijving. Deze groep is immers extra kwetsbaar m.b.t. de verdere schoolloopbaan en nog meer tijdens deze crisis.
- Zorg er minimaal voor dat de vaccinaties opgevolgd worden en waar nodig worden inhaalvaccins aangeboden.
- Maak concrete afspraken:
 - Wie van het team neemt de verantwoordelijkheid op voor de opvolging van aangemelde AN?
 - Op welke manier kan het eerste contact gebeuren tijdens de COVID-19-pandemie?
 - Hoe wordt de medische discipline maximaal ontlast? Welke discipline neemt deze opdracht op? Aansluitend bij de opvolging van de vaccinaties? Aansluitend bij een systematisch contact op leeftijd (indien dit nog kan doorgaan – geen extra systematisch contact!)? Volledig los van andere tussenkomsten? ...
- Aandacht voor juiste registratie in LARS (zie tabel hieronder!)

School meldt aan het CLB de inschrijving van een anderstalige nieuwkomer

Type cliënt	Leerling
Functie	Onthaal
Actor	Leerkracht(en), directie, zorgleerkracht ...
Onderwerp	2.2.12 onthaal anderstalige nieuwkomer

Gesprek met de leerling en of met de ouder(s)

Type cliënt	Leerling
Functie	Vraagverheldering en/of handelingsgericht advies ...
Actor	Leerling en/of vader en/of moeder
Onderwerp	2.2.12 onthaal anderstalige nieuwkomer

Tussenkost in het kader van onderwijsloopbaanbegeleiding

Type cliënt	Leerling
Functie	Onthaal en/of Vraagverheldering en/of handelingsgericht advies ...
Actor	Afhankelijk van wie bij de tussenkost betrokken is
Onderwerp	2.2.13 studiekeuze anderstalige leerling

5.8. Draaischijffunctie

5.8.1. Doorverwijzing naar externen

Mocht er vastgesteld worden dat scholen, ondersteuners ... zelf leerlingen en ouders doorverwijzen naar externen zonder CLB te betrekken, dan wordt dit best vanuit de signaalfunctie met de scholen en betrokken ONW's of BuO-scholen opgenomen.

Het blijft belangrijk om bij kwetsbare groepen waar nodig ondersteuning te bieden bij het aanmelden. We vangen signalen op dat sommige diensten moeilijker bereikbaar zijn dan voor de coronacrisis.

5.8.2. Externen betrokken op scholen

Er is in een aantal regio's een aanbod vanuit welzijn rechtstreeks naar scholen. In de huidige omstandigheden kan dat een grote hulp zijn en ontlastend voor CLB-teams. We blijven best alert, gezien het niet de bedoeling kan zijn dat ze op termijn CLB-opdrachten overnemen. Indien mogelijk, voorzie tijd om af te stemmen met die lokale initiatieven (eventueel CLB-overstijgend).

5.8.3. MDT-werking

Het agentschap Opgroeien heeft naar aanleiding van de coronacrisis een aantal maatregelen voor MDT's genomen. Op 12 juni 2020 werd onderstaand bericht (*italic*) naar alle MDT's minderjarigen gestuurd:

We ontvingen verschillende signalen dat door de opschorting van o.a. consultaties en onderwijs ten gevolge van COVID-19, de diagnostiek die nodig is voor het aanvragen van niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp in het gedrang komt. Om toch een antwoord te kunnen bieden aan jongeren die dringend nood hebben aan ondersteuning, maken wij het voor multidisciplinaire teams mogelijk om in deze uitzonderlijke situatie een VIST diagnostiek in te dienen met een langere termijn. Concreet kan er een aanvraag ingediend worden met een maximumtermijn tot 31/08/2021.

We formuleerden enkel aandachtspunten voor de opmaak van zulke aanvragen:

- *Het MDT neemt voor het indienen van de VIST DIA met deze uitzonderlijke termijn eerst contact op met het team indicatiestelling en bespreekt de situatie.*
- *Het A-document bevat een beknopte beschrijving van de situatie van de cliënt en zijn context, het akkoord van de cliënt, de handicapcodes/stoorniscodes onder het levensdomein vermoeden van handicap en een motivatie waarom er voor deze uitzonderlijke termijn gekozen moet worden.*

- Dit kan niet voor dossiers IMB en PAB. Hiervoor is immers een uitgebreid onderzoek i.f.v. het respectievelijk adviesrapport en inschalingsverslag nodig.
- Deze regeling is niet van toepassing voor aanvragen specifieke acties. Hiervoor kan gebruikgemaakt worden van de gekende VIST SA-procedure waarbij er niet afgeweken wordt van de termijn.
- De VIST DIA wordt niet vergoed.

Zeker wanneer er voor het aanleveren van de nodige diagnostiek van contactpersoon-aanmelder wordt gewisseld, moet er een warme overdracht gegarandeerd worden.

Contactgegevens van de regionale afdelingen ACT:

ACT Antwerpen: act.antwerpen@opgroeien.be

ACT Limburg: act.limburg@opgroeien.be

ACT Oost-Vlaanderen: act.oostvlaanderen@opgroeien.be

ACT Vlaams-Brabant en Brussel: act.vlaamsbrabant-brussel@opgroeien.be

ACT West-Vlaanderen: act.westvlaanderen@opgroeien.be

Mochten MDT's-CLB toch problemen ervaren of bijkomende zorgen hebben omtrent de werking, dan wordt dit best gemeld aan tine.gheysen@vrijclbnetwerk.be.

5.9. Kleuterparticipatie en selectieve participatietoeslag

Voor een aantal ouders is het belangrijk dat ze – in geval van afwezigheden op school – geïnformeerd worden over de impact die dit kan hebben op de selectieve participatietoeslag (onderdeel van het groeipakket). Het aantal dagen aanwezigheden dat men verwacht, stijgt met de leeftijd. Meer info: [Aanwezigheden kleuter- en lager onderwijs - Groeipakket](#). Leerlingen die twee schooljaren op rij onvoldoende aanwezig zijn, verliezen hun participatietoeslag. We stellen vast dat de terugvordering ook effectief gebeurt.

Algemene informatie over de participatietoeslagen kan je vinden op [Participatietoeslagen - Groeipakket](#) (ook voor leerlingen met Belgische nationaliteit die in Vlaanderen schoollopen, maar niet in Vlaanderen wonen).

5.10. Inschrijvingsrecht

Gezien de enorme impact die de coronacrisis op de schoolorganisatie heeft en nog zal hebben, wordt het vernieuwde inschrijvingsrecht met één jaar uitgesteld. Dit betekent dat nieuwe regelgeving wordt voorbereid voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2022-2023.

Vanaf begin schooljaar 2020-2021 zijn de gewone procedures betreffende inschrijvingen van toepassing. Bij inschrijvingen onder ontbindende voorwaarde voor het schooljaar 2020-2021 wordt na het verstrijken van de termijn van zestig kalenderdagen de leerling definitief ingeschreven. Als de school pas nadat de inschrijving al gerealiseerd werd, kennisneemt van een verslag, start de termijn van zestig kalenderdagen de dag van de kennisneming. Er is geen verlenging van de termijn ten gevolge van corona.

Omdat de inschrijvingsperiodes in veel LOP's en scholen zullen verschillen, is het belangrijk dit in de gaten te houden en hier ook over te communiceren, zeker naar kwetsbare doelgroepen. De ondersteuning bij de inschrijvingen van kwetsbare leerlingen was, is en zal belangrijk zijn omdat meer scholen aanmelden en/of digitaal inschrijven. Het onderscheid tussen aanmelden en digitaal inschrijven is voor ouders niet altijd even duidelijk. Ouders contacteren best zelf de scholen en als CLB-medewerker blijven we op de hoogte van de inschrijvingsmodaliteiten van de scholen.

Op Onderwijskiezer kan bij de schoolfiches onder de rubriek 'Infomomenten' de info over inschrijvingen toegevoegd worden.

In functie van het schooljaar 2021-2022 werden in het Corona-IV-decreet reeds een aantal bepalingen opgenomen:

- Inschrijvingen waarvoor de fysieke aanwezigheid van de ouders of leerlingen vereist is, worden opgeschort als de veiligheidsmaatregelen naar aanleiding van de coronacrisis dat vereisen. Tijdens die periode zijn alleen inschrijvingen op afstand mogelijk.
- Uitzonderlijk en in afwijking van het vorige punt: als de veiligheidsmaatregelen naar aanleiding van de coronacrisis dat toestaan, kunnen de inschrijvingen op afspraak plaatsvinden in scholen met een aanmeldingsprocedure voor het schooljaar 2021-2022 voor inschrijvingen van toegewezen leerlingen of in scholen die starten met inschrijvingen voor de eerste schooldag van maart, voor het schooljaar 2021-2022 en die geen leerlingen weigeren.
- Inschrijvingen worden niet langer alleen na ondertekening voor akkoord genomen, maar ook na schriftelijke of elektronische akkoordverklaring .
- De beslissing dat een leerling wordt geweigerd, kan schriftelijk of elektronisch aan de ouders worden meegedeeld.
- Een schoolbestuur dat een leerling weigert, moet dat aan de bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap melden via de administratieve toepassingen voor het uitwisselen van leerlingengegevens tussen scholen en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, en niet aan het LOP. De bevoegde diensten van de Vlaamse Gemeenschap bezorgen die melding aan het LOP. De melding bevat het rijksregisternummer en de identificatiegegevens van de leerling, en de feitelijke en juridische grond van de weigering. De Vlaamse Regering kan de regels voor de opslagperioden en voor de verwerkingsactiviteiten en procedures bepalen, waaronder maatregelen om te zorgen voor een behoorlijke, veilige en transparante verwerking.
- Bemiddeling van het LOP kan niet alleen binnen tien kalenderdagen na de schriftelijke mededeling worden opgestart, maar ook binnen tien kalenderdagen na de verzending van de elektronische mededeling.

Voor kwetsbare doelgroepen blijft het aangewezen om met de school te bekijken of alle ouders en leerlingen de weg vinden naar de school van hun keuze en effectief ingeschreven geraken. Waar het gezin gekend is, kan het nodig zijn om dit als CLB met de leerlingen/ouders op te nemen of om ook hierin afspraken te maken met de school: wie neemt deze zorg op. Niet alle ouders vinden de weg naar de school om de leerling op de juiste manier in te schrijven.

Maak hierover goede afspraken zodat de vrije schoolkeuze ook gewaarborgd blijft: wie neemt dit op en wie zorgt voor de nodige ondersteuning?

6. Partners bij het ondersteunen van de scholen

Als CLB blijven we de scholen ondersteunen. Tijdens de COVID-19-pandemie doen we dit in de eerste plaats op volgende vlakken.

- CLB's ondersteunen bij het opmaken van de risicoanalyse die op school moet worden uitgevoerd opdat leerlingen, leerkrachten en derden in veilige omstandigheden op school kunnen zijn.
- CLB's ondersteunen scholen in de concrete uitrol van de profylactische maatregelen. Uit een [bevraging van de onderwijsinspectie in oktober 2020](#) blijkt dat scholen spontaan aankloppen bij het CLB als er vragen zijn over risicocontacten, als leerlingen/ouders niet gemotiveerd zijn om de nodige maatregelen op te volgen of als leerlingen of schoolpersoneel zich zorgen maakt over COVID-19.
- CLB's nemen hun signaalfunctie op en ondersteunen consultatief in de zorg voor de prioritaire doelgroepen.

Ook de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD) hebben een aanbod naar de scholen.

Scholen worden door hun eigen koepel geïnformeerd over het aanbod van pedagogische begeleiding via mail, nieuwsbrieven, website(s) en/of FAQ's. Zeker voor wat betreft de aspecten afstandslernen, curriculumdifferentiatie en aanbevelingen rond evalueren is PBD het eerste aanspreekpunt.

<https://www.katholiekonderwijs.vlaanderen/richtlijnen-rond-coronavirus>

<https://www.ovsg.be>

<https://www.steinerscholen.be/corona/>

Scholen kunnen dit schooljaar nog steeds een beroep doen op de ‘[pedagogische reserve](#)’: initiatieven en organisaties die leerlingen (digitaal) kunnen ondersteunen (bv. met bijles, huiswerkbegeleiding, taalondersteuning).

Ook de onderwijsinspectie werkt dit jaar verder met een ondersteunend aanbod naar scholen en wijst aan elke school een brugfiguur toe. Meer info vind je [hier](#).

7. Tot slot

Keuzes maken, anders werken, knopen doorhakken: dat vraagt wat van een mens. Het zijn aspecten van de job die altijd moeilijk waren voor corona en dat nu ook nog zijn. Omdat we voor kinderen, jongeren, ouders en scholen werken. Elke vraag die we niet kunnen beantwoorden via een traject zoals ‘het hoort’, blijft knagen. Een nood van een leerling niet opmerken of pas laat opmerken, dat strookt niet met onze beroepseer.

Wat we doen, is dat goed genoeg? We stellen die vraag heel kritisch aan onszelf, bij elk traject. Wat als leerlingen, ouders, scholen zouden antwoorden: ‘Het was niet perfect, het was fijn geweest als het méér was, maar het was goed genoeg, ik kon een stap verder.’? Als we dat bereiken, staan we als CLB sterk in deze crisis.